

Een woord vooraf I

Dat de Staat zich vergrepen heeft, lijdt thans geen twijfel meer. Wat de onderscheidene Kerkbesturen verricht hebben, heeft, tot een juiste beoordeling, nog altijd een nader onderzoek nodig.

Zó schreef Dr. G. J. Vos Az. over de *maatregelen tegen de Afscheidenen*, door Staat en Kerk genomen, in zijn “Groen van Prinsterer en zijn tijd, 1800-1857. Studies en schetsen op het gebied van de Vaderlande Kerkgeschiedenis”. (blz. 136).

Zowel dat thans als dat nog altijd is van eigenaardige betekenis in verband met de voorrede van het boek, gedateerd 1-8 januari 1886, waarin men aan het slot leest: *Een en ander schreef ik onder de overstelpende en hart-aangrijpende arbeid, die de voorlopige schorsing van tachtig Kerkenraadsleden van mijn Gemeente mij als Scriba van het Klassikaal Bestuur oplegt.*

Reeds vijftig jaren eerder wisten de Afscheidenen dat de Staat zich aan hen vergrepen had. Ook toen reeds konden zij met zekerheid hetzelfde van de Kerkbesturen zeggen; zonder voorafgaand onderzoek, want daarvoor in plaats hadden ze de ondervinding, die spreekwoordelijk de beste leermeesteres is.

Iets, zeer weinig, van de ondervinding door hen, alleen gedurende de eerste vier jaren, slechts in een zeer klein deel van ons land, opgedaan, bleek mij bij het verhalen ervan in de hier volgende bladzijden, reeds zoveel, dat ik me telkens bekrimpen en nog veel wat in Bunschoten en Loosdrecht misdreven is, *stilzwijgend voorbijgaan moest.*

Alleen dit heb ik hier nog bij te voegen: al de *maatregelen*, door mij geschetst, zijn letterlijk zó genomen.

Alle data zijn echt; van slechts zeer enkele personen de namen gewijzigd; al deze *vergripen* van Staat, Kerkelijke besturen en particuliere personen kunnen met stukken uit die tijd bewezen worden. Ik heb niet verduidelicht, maar bronnen gebruikt.

Waarom dit alles weer opgerakeld?

Wellicht wordt die vraag gesteld; zij is te beantwoorden met de weder-vraag: Waarom houdt men steeds op allerlei wijzen de herinnering levendig aan de gruwelen van de Inquisitie; de martelingen onze vroegere voorvaderen aangedaan; het naamloos lijden de Hugenoten berokkend?

En waarom zou alleen de Nederlandse vervolging van de vorige eeuw doodgezwegen worden?

Deze bladzijde uit het ene grote Martelaarsboek van de Heilige Algemene Christelijke Kerk is voor het nageslacht van de vervolgenden even leerzaam als de andere zijn.

Reden genoeg om haar te lezen!

J. A. Wormser.

Hilversum, 23 november 1910.

Een woord vooraf II

Deze ruim honderd jaar geleden geschreven aanklacht tegen de afscheiding van de traditionele hervormde kerk is zo veel mogelijk aangepast aan het huidige taalgebruik. Alleen daar waar het de authenticiteit van het verhaal schade zou aanbrengen, heb ik het originele taalgebruik gehanteerd.

De psalmen in deze tekst zijn van de Datheen-versie, maar wel in een modernere uitvoering dan in de originele tekst.

Alles voor een beter begrip.

W.C van de Meeberg

Rotterdam, 23 juli 2016

